

ПОЛІТИКА СВОБІДНОГО ПРОМИСЛУ В ЧАСІ РЕКОНВЕРЗІЇ

Голова Ради Військової Продукції Дж. А. Круг проголосив звіт із планів про реконверзію і в ньому закликав підприємців, що промисл буде мати свободну руку в тому часі. Круг заявляє, що Злучені Держави далеко ліпше приготувані тепер до переходу з воєнного промислу на мирний ніж це було після першої світової війни. Він закликає, що вже впродовж року американські підприємства будуть виробляти предмети для цивільної потреби в кількості на 30 відсотків більше ніж виносила продукція в 1939. р.

Круг звертає увагу на те, що вчасі такої переміни не може обійтися без хвилювального безробіття в одній чи другій околиці, але це не повинно бути причиною до викликування страху загального безробіття. Однак підготовка до мирної продукції не повинна бути перешкодою в дальшій веденню війни — міркує Круг у своїм звіті.

ВЕЛИКІ ПРИПАСИ ХАРЧІВ ДО ЄВРОПИ.

Старанням Адміністрації Ріліфу й Реабілітації Об'єднаних Держав — ЮНРРА — підготовано вже величезний транспорт харчів та інших допомогівих матеріалів для країн звільнених від нацистського ярма, як це оприлюднює генеральний директор Лімен. Матеріали підуть в кількості 1,250,000 тон вартості понад \$250,000,000. Вони будуть вислані з Бразилії, Чилі, Колумбії, Куби, Канади, Австралії, Нової Зеландії, Злучених Держав і Великої Британії. Цей транспорт покинеться до кінця червня. Досі вже вислано частинно нове й уживане вбрання, різні сукна й інші матерії, взуття, полотна, фляшки для годування дітей, нитки, ножиці, шпильки, голки, гузики, прилади до напівковок, бритви, гребінці, щітки до зубів і багато інших подібних предметів.

ПЕРЕГОВОРІ З ГУВЕРНОРОМ В СПРАВІ АДМІНІСТРАЦІЇ ХАРЧІВ.

На суггестію сенатора Елмера Тамеса з Оклахоми, що бувший президент Герберт Гувер заслуговує на увагу як авторитет при розділі харчевої допомоги в Європі, президент Труман запросив Гувера на конференцію до Білого Дому, щоб обговорити прохання Європи. Тому, що Гувер був адміністратором харчів вчасі першої світової війни, його вважають за знавця в справі прохання. Преса повинна запрошувати його до Білого Дому.

КОНГРЕСМЕНКА ЛУС ВВАЖАЄ КОМУНІЗМ ЗАГРОЗОЮ СВІТА.

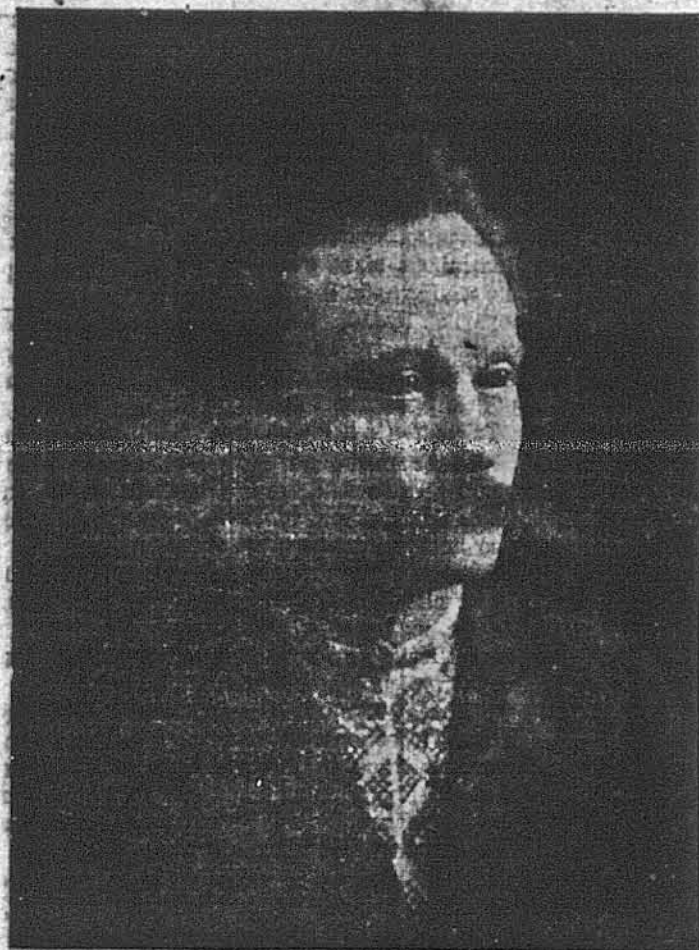
Пані Клер Бут Лус, конгресменка з Конетикату, виступила на зібранні професорів Колумбійського університету в Нью-Йорку, доказуючи, що комунізм вживає мордування як засобу своєї політики в Європі й Азії. „Важке питання для американців таке, чи комунізм є добрий чи злий для світа“ — аргументувала конгресменка. „Бо коли він злий для світу, то злий і для Америки, а коли добрий для світу, то добрий і для Америки“.

У своїй промові пані Лус обвинувачувала радянський комуністичний уряд у підготові плану до завоювання Європи й Азії при допомозі вбивств і вигнання в кожному краї. Такими способами винищує Росія кожну одиницю, яка не годиться з їхньою політикою, а зате дає підтримку кожній меншині, без огляду на її переконання релігійні чи національні, коли лише ця недоволена меншина йде на послуги Совєтів.

Для протидії таким радянським затіям конгресменка радить, щоб Америка підтримувала кожного європейського державника, який не є комуністом, ані фашистом, а який може забезпечити своєму народові конституційний та парламентарний лад правління.

СОВЕТСЬКИЙ ПРАПОР ДЛЯ УКРАЇНИ І БІЛОРУСИ.

На міжнародній конференції у Сан-Франциско вивішено прапори всіх держав, а між ними й Союзівських республік. Однак виявилось, що прапори України і Білорусії вийшли помилково. Оба ці прапори мають червоне тло з відповідними додатками. На прапорі Білорусії уміщено золотий вінець, з житніх колосків, а на прапорі України приміщено букву „С“ там, де мала бути буква „Р“. Советська делегація проголосила прилюдно ці помилки і заявила, що прапори обох цих республік придумано перед 25 роками. Вони мають виглядати так: Український має бути червоний із золотим молотом і серпом у горішньому правому розі і початкові букви: „У.Р.С.Р.“, а білоруський прапор має бути теж червоний, а в додатку, мати ще золоту зізду, молот і серп у тому самому розі і букви: „Б.С.С.Р.“.

ІВАН ФРАНКО
ВЕЛИКИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Краєва Конференція Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету

В суботу 26. травня 1945 відбулася в готелю Пенсильвенія в Нью-Йорку конференція Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету при співучасті головного уряду й делегатів місцевих допомогівих комітетів із стейтів Конетикат, Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсильвенія й Мішиген. Предметом наради був перегляд дотеперішньої праці і оживлення акцій в найближчій будучині.

Нарадам проводив голова д-р Володимир Галан і містопресідент пані Юлія Маньоска, секретарював д-р С. Демидчук.

У звіті з дотеперішньої праці д-р Галан переповів поодинокі фази організації Злученого У. В. Допомогового Комітету, труднощі в налагодженні справ і отриманню урядового дозволу на акцію з огляду на перешкоди, які кидали підноги вороги й шкідники українського роду; переповів звязки з комітетом Юнітаріїв для акцій у Франції; з Італійським Комітетом для акцій в Італії; і невдачі спроби з Рошен Вор Ріліф для допомоги в Україні.

Д-р Неоніла Пелехович-Гайворонська переповідала спроби допомогової праці через Американський Червоний Хрест і через Французький Допомоговий Комітет; пані Анета Кмєць переповідала інформації про вигляди співпраці з ЮСО для ветеранів українського роду; касієр Еуген Рогач склав звіт з орудування призьбраних до фондів приблизно \$20,000, почім слідувала основна дискусія, яка покінчилася одностайним одобренням праці уряду.

Для поширення організації Комітету рішено, щоб до Ширшого Комітету належали головні або делеговані представники місцевих комітетів, які займаються допомоговою акцією за вказівками головного комітету, а далі редактори газет, що співпрацюють з З. У. А. Д. Комітетом. Для оживлення праці рішено негайно вітворити бюро комітету і з відповідними канцелярськими силами, щоб приспішити допомогу, яка тепер є наглою konieczною.

Найбільше часу в нарадах присвячено на обговорення способу ратування цих українських біженців, що опинилися під американською й англійською займанщиною в Європі, а яких положення є надзвичайно важке. Для забезпечення їм права азилу уповажнено головний комітет поробити старання, щоб до Вашингтону поїхала делегація, складена з наших головних церковних і світських установ.

При дискусії над грошовими й іншими збірками переповіли делегати з Дітройту, В. Довгань і Чайківський, свої досвіди й успіхи. Тому, що досі Дітройт стоїть на першому місці в допомоговій акції, одностайно висловлено шій громадській признання за працю і за солідарність тамошніх провідників з головним комітетом.

Делегати з Дітройту піднесли справу спроби провідників з Рошен Вор Ріліф, щоб створити при їх комітеті українську секцію, не звертаючи уваги на зорганізовану працю американсько-українського громадянства через З. У. А. Д. Комітет. Одностайно рішено, щоб ті, що солідаризуються з акцією Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, не брали участі в зібраннях Рошен Вор Ріліф, бо коли потрібні які звязки, то до цього є покликані уряд З. У. А. Д. Комітету в Філадельфії.

Працю при сортуванні присланих убрань в складниці Юнітаріан Вергаз в Нью-Йорку перебрала ньюйорський Об'єднаний Комітет українських товариств, який має покликати до цього окремих жіночий підкомітет.

Кінцевою точкою було докладне обговорення планів збірок по громадах, а при шій нагоді висловлено домагання видатнішої кооперації церков і потребу уладжування віч.

ДЕЙВИС КОМ'ФЕРУЄ З ЧОРЧИЛОМ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ ЗО СТАЛІНОМ

Джозеф Дейвис, відомий приятель Советської Росії, котрого президент Труман вислав до Москви на переговори в справі нової конференції трьох потуг, уже відбув довші конференції з Чорчиллом у Лондоні. Ходять чутки, що Чорчилл дався переконати Дейвиса, що та конференція з Чорчиллом здалася чим скорше, навіть ще до парламентарних виборів у Британії.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ УСТАШІВ

Воєнний суд в Сараєві засудив на смерть і конфіскату всего майна 5 визначних членів „фашистської організації усташів“ за те, що вони підчас війни віддали були всі свої услуги до диспозиції ворогові.

КОРАБЛІ БОМБАРДУЮТЬ ВОРОГА НА ОКІНАВІ

Американські воєнні кораблі беруть активну участь у бомбардуванні японських позицій на острові Окінаві. Ворог показує рішення відступати з ліній довкола міста Ішурі, що становить немовби центральну фортецю на окінавській боєвій лінії. Він почав уже висаджувати печери, що досі становили основу його оборони. Болота далі здержують поступ сухоzemних американських військ.

ПОСТУП КИТАЙЦІВ.

Китайські війська заняли від ворога внутрішній порт Нанінг, у провінції Квангсі, та перерізали цим японцям комунікацію краєм між Манчурією й французькою Індо-Хіною й Малайями.

КОШТИ ЯПОНСЬКОЇ КАМПАНИ НА ФІЛІПІНАХ.

Досі японці утратили в кампанії на Філіппінах 378,427 вояків. Майже всі вони вбиті. В останньому тижні вони мали 8,609 вбитих або полонених.

На острові Мінданао американські війська розходяться на всі боки, аби очистити острів з ворога.

СУБМАРИНИ ЗАВДАЛИ ЯПОНЦЯМ СТРАШНІ ВТРАТИ.

За заявою адмірала Нимица, американські підводні човни затопили від початку війни японських кораблів на загальну містоту чотири і пів мільйонів тон. За останній рік японці втратили 2 мільйони тон. Разом від початку війни японці втратили 1,119 кораблів.

НАПРУЖЕННЯ В СИРІ.

Довкола публичних будинків у Дамаску, столиці Сирії, почали вже уставляти захорони з наповнених піском мішків. Видно, що напруження між сирійцями й французами може легко спалахнути війною. Бритійці, як гарантори сирійської незалежності, роблять горячкові заходи, аби до вибуху не допустити.

ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРІ В СПРАВІ ТРІЕСТУ.

Ситуація в Трієсті вже значно успокоїлася. В справі державної приналежності міста йдуть важкі переговори, але покищо остаються тайною.

Югославське радіо передало промову маршала Тіта, в котрій він заявив, що Югославія не зрікається Каринтії, з котрої югославські війська тепер відступили. Покликуючися на Атлантійський чартер, Тіто сказав: „Це було би великою трагедією, якби нам пришлося щераз воювати за те, що ми вже в війні добули“.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ДАНСЬКИЙ ОСТРОВ БОРНГОЛЬМ.

Кай Майринг, що тайком був три дні на балтійському острові Борнгольмі, котрий до цієї війни належав до Данії, подає, що острів тепер окупований російськими військами та що вони видно не показують охоти покидати острів.

НАСЛІДНИК ГЕРІНГА СЕБЕГУБНИКОМ.

Маршал Роберт фон Грайм, що був наслідником Герінга на становищі міністра летунства, попавши в руки американців у шпиталі в Зальцбургу, покінчив себегубством, випивши отрую, подібну до тої, що її випив Гімлер.

У Гамбургу здався в руки британців Алберт Форстер, визначний нацист, відомий - як „малий Гітлер“; він відіграв важну роль підчас нацистичної нагінки проти Польщі в справі Данцігу на передодні німецького нападу на Польщу.

НІМЦІ ПРОСЯТЬ ПРОЩЕННЯ ЗА „КОЛЬОСАЛЬНУ КЕРВАВУ ВИНУ“.

В історичній церкві св. Томи в Лайпцигу відбулася відправа подяки за визволення з нацистичного табору проповідника Мартіна Німелера, котрого нацисти заперотили були в табор за його спротив нацизмові. Проповідник казав тисячам приявних лютеранів молитися за прощення „кольосальної вини за пролиту кров“.

УЖИВАЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ПОЛІЦАІВ ДЛЯ УДЕРЖАННЯ ПОРЯДКУ.

У місті Кельні зорганізував Американський Мілітарний Уряд департамент поліції, зложений з 667 німців. Населення міста зросло з 50,000 осіб, вчас заняття міста Аліантами в березні, до 110,000.

ГРЕКІ ПРОСЯТЬ ДОПОМОГИ ПРОТИ АЛБАНЦІВ.

На масовому вічу в Атені, столиці Греції, прийнято резолюцію з проською до Аліантів дати військову охорону для греків перед „альбанським тероризмом“ у провінції Епірі.

Протиурядові газети в Греції кажуть, що монархисти приготувляють замах, аби усунути архієпископа Дамаскіноса з уряду реєнта Греції та чимськорше встановити на престолі короля Юрія Другого.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОТ,

чому не користатися з оголошень знаменитих нагод для зарібку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі“?

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. NYant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Початковий час три пени.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число в суботі (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Address: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ще не засяла огнистим видом, але певно засяє!

Поминаємо чергову річницю смерті великого сина українського народу — Івана Франка. Того, що все, що знав як найкраще і найвище, вкладав у душі, серця і мозки свого народу. А той нарід — замучений, розбитий, мов паралітик той на роздоріжжю, людським приреченням, ніби струмом вкритий — був для нього усім. Усею честю і усею славою. Тому в нього вкладав він цілого свого духа, щоб уже раз навчити його дітей, що треба робити, щоб перестати бути гноєм у сусідів і покірним усюком, хто зрадою і розбоям їх скував і запрягав на вірність.

Франко вірив глибоко в силу духа! Вірив, що це дух рве до бою за поступ, щастя й волю. Вірив, що ніяка груба сила, ніякий терор, ніякі гармати і ніякі шпіони не зможуть цього духа перемогти, його в гріб завести. І в такій вірі взивав він поневолені український нарід у своєму нещасті не ридати, а здобувати хоч синам, як не собі, крашу долю в боротьбі. Взивав до цієї боротьби теж і в тому розумінні, що вже країна пора перестати москалеві і ляхови служити, а треба для України жити!

Франко був духово величчю. Та проте був переконаний, що не йому і його поколінню, що роздерті сумнівами і биті встидом, вдасться повести український нарід до остаточного бою за здійснення найвищих ідеалів нації. Зате був певен, що не зважаючи на лихоліття, в якому знайшовся весь український нарід, як і на інші перешкоди, він таки у своїм часі підніметься і здобуде волю, засяє у народів вольних колі та розгляне по своїй Україні як хазяїн домовитий по своїй хаті і по своїм полі.

Ось таке заповів Іван Франко українському народові тому 40 років. Від цього часу з духа Івана Франка зродилось нове українське покоління, що пішло до бою за поступ і за волю. Своєю кров'ю зросло воно українську землю від Кавказу по Карпати так, як це заповів Іван Франко. І за поступ і волю гинуло воно й на інших землях, в чужих краях. Ось тому своєму боротьбою та своїми жертвами воно підняло українське ім'я дуже високо, хоч свободи і незалежності для України ще не здобуло. Та хоч Україна далі в неволі, під чужою кермою і владою, то проте ми свідками, що український нарід уже таки засяв у народів вольних колі. Уже його прийняли вольні народи у своє коло, хоч були і є свідомі того, що він не є господарем у своїй хаті й на своїй полі. Приняли в такому переконанні, що він таким господарем повинен бути, та що Україна незабаром таки засяє між ними огнистим видом як вільна між вільними, хоч наразі ще далі в неволі й під терором чужої сили.

Сталося це, як бачимо, в 29-ліття смерті Івана Франка. А що принесе українському народові 30-ліття смерті Франка? Можливо, що тільки дальші муки і терпіння, дальші розстріли і дальші масові виселення на Сибір. Та й це український нарід витерпить у вірі, що немає в світі такої сили, щоб вигасити мов огонь розвідняючийся день! А для вільної України це вже розвідняючийся день!

ГАРТУЙТЕ СИЛИ!

Слова, що в наголовку, взяті з "Кривавих снів" Івана Франка. В тих кривавих снах кличе Франко до українських синів і дочок так: "Не м'якніть часу! Гартуйте сили! Гоніте звіря, бийте, рвіть зубами!"

Таке написав Франко в таких часах, що їх навіть порівнювати не можна до тих звірів, у яких руки попали по його смерті такі як український нарід. Бо шок мусів би був нищити Франка, коли би був жив довший і був свідком ось тих мільйонів невинних українських жертв, що їх оплатив український нарід, зрівнявшись до волі, до здобуття своєї державності? Себто, коли взявся сповняти заповіт Шевченка, чи те, що наближився час, коли він уже трусє Кавказом, впереться Бескидом. Як "криваві сні" були би снілися Франкови на згадку, як гинули молоді українські стрільці в польських таборах смерті по Листопадових Днях, чи потім, коли мучено український нарід в часі "пацифікації"? Чи не кривавилося би благородне серце великого чоловіколюбця і демократа, коли би він був свідком часів, як звірська диктатура під глумливим назвою "робітничої й селянської влади" вимордовувала по тюрмах, засланнях, чи голодом мільйони українських селян і всіх тих, що бажали звільнити царське ярмо й збудувати вільну і народоправну Україну?

Хто тільки відуметься в те, чим був Франко, як людина, громадський діяч, чи письменник, той мусить признати, що у всьому вибивалась у нього на перше місце його чиста душа. А яка висока була його мораль, то видно найкраще з його критики "Конрада Валленрода" Міцкевича, за що поляки так його видавали. Бо такої етики, що ціль досягає засобами, Франко не уявляв. Теж знаємо, що в Франка не було ніякого упередження до людей чужої нації чи раси, навіть і до тих, з яких походила та ворожа влада, що гнобила український нарід. Бо-ж Франко працював у польській газеті й жив у приязні з многими поступовими поляками. І те саме можна сказати і про його відношення до росіян. Та проте це не було в нього перепоною, щоб не бачити дійсності. І тому саме, як Франко добре пізнав польське оточення, то той й написав, що з поляками український нарід ніколи не прийде до згоди, бо не добачував навіть у поступовій, соціалістичній частині польського народу таких людей, що були б морально таке сильні, щоб піти за розумом і правдою і на такій основі розв'язувати польсько-українське питання. Супроти цього не залишалося льогічно ніщо інше, а тільки вести з ними бо-

ротьбу і головами накладати за визволення, за скинення польського ярма. До такого саме заключення дійшов Франко як у відношенні до Польщі, так і в відношенні до Москви. І тому як Великий Учитель, передав українському народові свою життєву науку щодо цього дуже простими і ясними словами: Не пора москалеві, ляхови служити!

В сучасну пору знайшовся український нарід у такому положенні, що вже так якби позбувся загрози з польського боку. Хід історії вказує, що історичний спір українського народу з польським, чи радше Польщі з Україною, вже находитись в стадії остаточної ліквідації. Боротьба, яку український нарід був змушений вести з Польщею, закінчилась, як бачимо, трагічно для самої Польщі, бо ніхто ніколи не знає, яка жде судба її саму. Та яка вона не була б, Польща, як можна судити, вже ніколи не буде такою загрозою Україні, як нею була довгі століття.

Та чи так є з Росією?

Хіба не тяжко кожному видочному добачити, що Росія стала тепер такою сильною, якою досі ніколи не була. А чи змінилась супроти України? Чи це відношення у суті тепер інакше, як було в тих часах, коли Шевченко проклинав царя Петра, чи царицю Катерину? А чи ті, як писав Шевченко, "псари" і "голодні вовчичи" не є тепер у пошані саме за підбивання і гноблення народів? Чи, як поглянути на мільйони загинулих під совєтським терором українців — з наказу і підміти Москви — можна українцям глядіти нині на Росію інакше, як глядіти на неї Іван Франко? Чи сьогоднішня Росія це не "Росія — край крайностей жорстоких", як це оспівав Франко? Чи нині не є Росія такою, якою її змалював Іван Франко уже давно словами:

Багато гиніле між країв Європи,
Покрите цвілю, зеленим густою,
Росіє! Де лиш ти поставиш стопи,
Повзе облуда, здирство, плач народу,
Пайте бездушність, наче "плісень" з муру,
Ти тишини і кричши: "Даю свободу!"
Дреш шкуру й мовиш: "Данга култур!"

Лиш гад і снів росте в мніні в тобі,
Свободний дух або тільки мусить,
Або живцем вирає в твоїм гробі.

Тюрмо народів, обречені сталеним
Ти обцалі їх живі сусати
І держиш — не для пожитку, не для слави,
А лиш для жиру клеветам мерзеним.

Оттак пастух попути коні в полі
Через нозу: здається три нози вільні,
А йти вони, ні бігти не зусились —
То ризать, гризуться спільники неволі.

Оттак і ти повтала народи,
Всім давши зверхній вигляд свободи,
Щоб одні других гризли і душили.

Це писав Франко в 1889 році. Так навчав він український нарід — і всіх поступових людей — як треба глядіти на Росію. Не на російський нарід.

А на російський режим! На Росію як на тюрму народів, на Росію як на тюрму вільного слова, вільної думки. Як на тюрму України.

Тепер спитайте себе: Чи та Росія дуже змінилась? Чи перестала вона бути тюрмою народів, чи може стала ще гіршою щодо людської свободи і поступу. І чи замість поліцейсько-царського режиму нема там тепер куди гіршого: диктаторсько-чехістського? Чи є там свобода слова? Чи те, що в Україні є Мануїльський чи Гречуха, означає, що є вільна Україна? Та ж за царів Петра і Катерини були гетьмани в Україні! Так що з того?

Згадуємо за це, бо маємо в Америці "соціалістів" і "радикалів", що зараховували себе до "учнів" Франка, що брали себе за "поступовців" і "демократів" і за одиноких, що "розуміють" Франка. Ось так дурили вони наших людей. Та що гірше, дурять навіть і тепер загнано злочинно Франка для закріплення московської неволі над українським народом. Довказом цього може бути і таке:

"Громадський Голос", що називає себе "органом демократичної думки української імміграції в Америці", в числі з 15. травня б. р. в статті "У народів вольних колі", пише знагоди конференції в Сан Франсиско і прийняття України до міжнародної організації таке:

"Сьогодні це пророцтво здійснюється так, як його бачив у своїй уяві Іван Франко... Український нарід вщерт виконав цей Франковий заповіт у цій війні!"

До голосу того соціалістичного редактора, д-ра Володимира Левицького, прилучується більшовицький редактор У. Ш. Вістей, М. Тарновський, і з цієї самої нагоди пише таке:

"Україна стала державою — так, як передбачував великий український поет, Іван Франко, коли писав: Та приїде час і ти вогнистим видом засяєш у народів вольних колі..."

Як бачимо, то соціалістично-комуністичні дурисвіти ці зміновиховці, взяли наспілку фальшувати високо гуманні, високо моральні, поступові думки, мрії та ідеї Франка, а зокрема ті, що відносяться до визволення українського народу з неволі й зазвину до боротьби за справді вільну і справді поступову та демократичну Україну. А роблять вони це на те, щоб приспати українську чуйність і бачність, збуджати такими геніальними словами України як Шевченко чи Франко, що то мали ясного духа, що добачував неволю, гнет, насилья, нападничество там, де вони були, як теж мали відвагу називати їх властивими іменами та зивати до боротьби з ними.

Такий зазив до витривалості в дальшій боротьбі з тими лихами, а за здійсню свободу і незалежність України, називають тепер труси з ньюйорського "Громадського Голосу" — "спекуляцією політичних банкрутів". Та чи така пропаганда "Громадського Голосу" — у легкому розумінні — не є пропагандою залякання і духово збанкрутованих душ?

Українцям нині не м'якнати! І не давати себе залякувати грубій силі, що тероризує Україну і цілий поступовий світ. Вона не переможе. Переможе вільний дух; поступ. А з ними і Україна.

Завждиж вигідно говорити людям правду...

З тими думками заснув. Увесь останок ночі снілися йому дивні сні. То бачив себе гальопуючим на коні, то падав з нього, топився у воді, дряпався на скелі, гень високо, під хмарами, стояв на високій стіні й не міг злізти на землю, а внизу ревіла й погрожуwała йому розюшена багатотисячна юрба. Бив гадюк,

За ширші основи для суспільного забезпечення

Сенатор Вагнер та конгресмени Морей і Дингел внесли в обох палатах конгресу. Однозвучний проект про поширення обов'язуючого тепер закона про суспільне забезпечення. Суть проекту передовсім у тому, що плян суспільного забезпечення має обняти весь край та всіх працюючих людей та всіх на тій самій підставі. Забезпечити в цей спосіб маєтись здоров'я, життя й старі роки, себто кожна працююча людина мала би доставати певне відшкодування на випадок неуги, старості й незділності до праці.

Як сказано, проект поширяє засади вже існуючого суспільного забезпечення, при чому теж його побилює. Себто воно одобрює в засаді існуюче забезпечення, а при тому розтягає його на багато людей, які досі обезпеченням не обняті, та розтягає винагороди обезпечення на випадки, теж тепер це не обняті, та підносять суму винагороди.

Через ухвалення цього проекту Америка зробила би дальший крок на дорозі суспільного забезпечення працюючих людей, на котрий Америка вступила кілька років тому, ухвалюючи перший проект сенатора Вагнера. Америка вступила була на цю дорозу розмірно пізно, бо аж кількадесять літ після того, як подібні законодавства ухвалено й утверджено в поступових країнах Європи. Той перший крок був неспівмірний, половиничний і неповний, і новий проект збирається його доповнити.

З проекту зовсім ясно, що

Україна хоче жити своїм життям!

"Ді Провиденс Сондей Джорнал" з 20. травня помістив редакційну статтю п. н. "Напрямок Росії", яку передаємо оце в українських перекладах. Вона не потребує ніяких іспень, бо написана так зрозуміло, що кожному стане ясно, про що йде справа.

Багато людей дивувалися, чому маршал Сталін у Ялті домагався голосу для Української і для Білоруської Советської Соціалістичної Республіки в асамблеї світової організації для безпеки. Це зовсім очевидно, що два додаткові голоси не змінять дуже сили Советського Союзу в асамблеї. Колиб Советський Союз хотів показати справжню силу, тоді був би домагався признання місця кожній із 16 складових республік. Правда, українці, були завязаними вояками в Червоній Армії, а їх край знав страшного знищення. Однак поза цим потягненням мусить бути щось більше.

Із відомостей, призирих у Сан Франсиско, показується, що маршал Сталін домагався додаткових голосів тому, щоб приборкати зростаючий націоналістичний сентимент в Україні й Білорусі, а особливо в Україні. Це важна вістка і вона вказує на напрям, який може бути признакою будучого характеру Советського Союзу.

Советський Союз дозволяє кожній складовій республіці мати культуральну автономію, тобто затримати свою мову, свій звичай, характер і традиції, у протиставленню до насильної політики русифікації, веденої царями. Це є додана сила у затриманню лояльності республік до Кремлю.

Величезних, ніколи ним не бачених, що лизали коло його босих ніг, намагалися кусати. Іхав на дахах вагонів, бродив по лісах і багнах, плавав по озерах.

Він є корисним в першу чергу для робітників. Він корисний теж і для громадянства, в котрім робітники й робітничі становлять подавляючу більшість. Посередно, на дальшу мету, він корисний і для підприємців, хоча заведення закону в життя буде вимагати від підприємців більшої витрати на забезпечення робітників, при чому з забезпечення підприємці безпосередно не будуть користати.

Тому власне підприємці певно поведуть проти проекту завзяту кампанію. Звісно, не будуть вони говорити в тому зо свого себелюбного становища, а будуть старатися представляти робітникам, що це шкодить робітникам. Будуть страшити їх проектом як виявом соціалізму або радикалізму. Можливо, що найдуться робітники, які підуть проти своїх власних найкращих інтересів. Так принаймні думають ті конгресмени й сенатори, що новий проект відослали не до комісії для суспільного законодавства, але до комітетів про нові податки. З цього видно, що ці законодавці вже йдуть по лінії думання підприємців та пробують підсунути масам виборців, отже передовсім робітникам, що в цім проекті йде передовсім за піднесення податків. Тому робітникам, котрі в першу міру мають користати з добродійств нового закону, треба виявити й свідомість свого інтересу й довести політичної меткості дати пізнати конгресменам і сенаторам, що вони бажать собі ухвалення такого закону.

Однак республіки не мають ні політичної ні економічної свободи. Така свобода є гостро і безоглядно контрольована комуністичною диктатурою, згідно з ідеологією партії.

Українці, чи там малороси, були неуступчиві під строю диктатурою. Україна є; другою щодо величини республікою із своїм передвоєнним населенням у числі 34,000,000 на загальне число 109,000,000 населення властивості Росії і з простором 171,000 квадратних миль у протиставленню до 6,300,000 квадратних миль Великобританії. Українці це найбільша національна група в Європі без своєї суверенної держави. Їх кількарізкові спроби впровадити останніх 1,000 літ створили свою державу, були зломані безпоощадно. Їх ділено й піддавано під панування турків, москалів, поляків, не згадуючи Румунії й Чехо-Словащини з останніх літ. Всі вони лакомилися на їхню плодотворну землю, оцей славний чорнозем, який є шпихліром Росії, а також і на господарства цукрових буряків та на їх мінеральні багатства. Це були українці, які перенесли жорстоку ліквідацію кулаків в 1920-тих роках. Це були незалежні і привикли до власності господарі, які опиралися насильній колективізації господарств. Українці були також тими, що зазнали голодової смерті мільйонами в 1932-33, коли то Москва нарочно приневолювала їх вмирати з голоду насильним відбиранням збіжжя й харчових продуктів для міських робітників. Москва хотіла показати тим впертим українцям, що вони не сміють опиратися наказам диктатури.

Та насилья й гноблення це знала справа серед сильно національно настроєних українців. Вони зазнали тиранії польських аристократів, царських

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

14)

(Всі права застережені)

До гурту підійшов якийсь панок середніх літ, що остерпів прислухувався розмові.
— Не слухайте його, хлопці. Це — бешкетник! В Канаді кожному воля. Хто хоче працювати, бється наче... а в окропі, ну, й має голову на карку, той доробиться. Дивіться на мене! Я також приїхав, як і кожний з вас, бідним імігрантом. А за сім недовгих літ маю триохповерхову кам'яницю, у банку дванадцять тисяч...

— Ви їх заробили? — вигукнув на нього робітник. — Самогон продавали, людськими грішми грали в "грінкес-чендж" на пшеницю. Потай-

ний публічний дим удержувався... Чого ви прийшли сюди з своїми помічниками? — робітник показав рукою на "спортів". — Може знов хочете затягнути бідних імігранток обцанками доброї роботи? Ви вже в "Стони Мовн-тайн" пару літ сиділи за це, вам не першнина! У вас кожний бешкетник той, хто до вас на самогон і на забави не ходять. Ви то самі, де надеждіте?

— Ти, голодот, не дуже! — вигукнув в свою чергу панок. — Я тебе до "корту" запізу. Я плачу податки! Гей, Поліцей!

— В чому справа? — спитав

поліцей підійшовши.
— Бачите, пане поліцей, — каліченою англійщиною почав панок. — Він, цей чоловічина, — показав на робітника, — він говорить наче бешкетник. Він шкодить моїм інтересам!

— Нес? — не розумів поліцей.

— Бачите? Заберіть його, прошу! Я поговорю з ним у суді.

— Це не мій обов'язок! — поліцей відмовився. — Краще зверніться до міської поліції, якщо хочете — байдуке скавав відходячи.
— Ну, що, послухав тебе? — насмішливо спитав робітник. — Арештів не вистало б у Канаді, колиб всіх арештовували до твоїх і інших таких хамів забавкам. Тепер всі вже знають, наче облупленого! Скільки разів ти був вже в суді? Тепер помудрій, все якось імігранта продавати сапізу. Я плачу податки! Гей, Поліцей!

Під насмішки робітників панок мовчки змився. Слідом за ним по одному по два забралися спорти. Знов почалися ширі розмови про канадійське життя-буття.

Розмови затягнулися гень за північ. Невеликим гуртами імігранти розішлись до призначених їм місць в Манітобі, Саскачевану і Альберті. Кожний відходячий поїзд віз бодай кілька імігрантських душ на канадійські гаразди. Зіставалися ті, що чекали транзитного поїзду від Атлантику до Тихого океану.

Положивши сіряк під голову, Остап Безхатний ліг на лавці. Пригадавав вечірні розмови, дивувався, як легко тут кожному гідішшому чіпають ярлик бешкетника, силувалися розгадати — чому? Не інакше, тому, що не знають тут бешкетників і їх ніколи не бачили. Не знають їх кривавої діяльності, моря пролітої ним безвинної крові. А може і знають, але... мовчати! Не

НА 370 ДЕЛЕГАТІВ, ВИБРАНИХ НА 21. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗУ, ТІЛЬКИ 87 ВЗЯЛИ В КВІТНІ УЧАСТЬ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ПЕРЕКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТИМСАМИ, У КВІТНІ 283 ДЕЛЕГАТІВ НЕ СПОВНИЛИ СВОЙОГО ОБОВ'ЯЗКУ СУПРОТИ СОЮЗУ. А ЦЕЙ ОБОВ'ЯЗОК, ЯК ЦЕ ВЖЕ БУЛО ПРОГОЛОШЕНО, Є ТАКИЙ, ЩОБ КОЖНА ДЕЛЕГАТКА І КОЖНИЙ ДЕЛЕГАТ ПРИДБАЛИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ ПРИНАЙМНІ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА. ОТЖЕ ЗАКЛИКАЄМО ЦИХ ДЕЛЕГАТОК І ДЕЛЕГАТІВ ДО СПОВНЕННЯ ЦЬОГО СОЮЗОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ!

Чи змінилося багато з часів Франка?

У відомій журналі „Літературно-Науковій Вісник“, що виходив у Львові при активній участі Івана Франка, помістив був він у 1901. році низку статей під наголовком „З Останніх Десятиліть XIX. Віку“, в котрих автор поклав собі за завдання змалювати повний образ й духового життя на переломі двох віків. Близько пів століття минує з часу, як були поміщені ці статті, а під часів, змалюваних у них, пів століття вже певно минуло, і тому ми нині можемо уловити, змалювані у тих статтях, взяті за мірило сучасних умовин та зм'якшити, на стільки ми поступили з того часу вперед.

В одній з тих статей Іван Франко показував землякам поле літератури й описував його словами, які певно найдуть у кожного сучасного українця цікаві відгуки про сучасний стан:

„Наша літературна продукція ніколи перед тим не була надто сильна. В Росії вбивала її потроха цензура, а потроха конкуренція багаті й високо розвинутої російської літератури. Освоєні від шкільної лави з тою літературою українці привикли все мірити її мірою; на інші літератури вони дивилися з мовчанням; оберталися в сфері думок утерті у російській журналістській критиці вони в осудженню своєї літератури звичайно не виходили поза ту сферу. Таким способом українські письменники, які в усякій іншій літературі могли б бути заняті видне місце, особливо галицькі письменники, збуджували серед українців лише сміх і глузування, а найбільш толерантні відмовляли їм усякої вартості за їх зяк.

„У Галичині було ще гірше. Руська публіка, переважно духовна, вихована в схоластичних правилах перестарілої е-

тетики і наломлена до теологічного та догматичного способу думання, була зовсім незнайома з новою літературою. „Німецька література для мене кінчиться Шіллером і Гете“ — говорив мені один із редакторів „Зорі“. Одні вважали літературу розривкою і жадали від неї поперед усього легкості й забавності. Для інших це мала бути школа панського життя і аристократичних манер і для того їх різало по душі всяке хоч крихітне різке змалювання дійсного життя, особливо хлопського. А всі разом вважали літературу за найпевніший спосіб до уморалення народу, і для того вона повинна була представляти людей вищих, вірних, таких, якими повинні бути всі, повинна вистерігатися всяких неестетичних зворотів, тривіальностей, грубості і обридливості. І мова в літературних творах повинна бути добріша — не в змісті чистоти народної мови, а власне в такій напраті, щоб якнайменше допускати до неї грубих, хлопських, вульгарних слів. Розуміється, що при тім фарисейським вихованню, яке одержували у нас цілі покоління, межі того, що дозволене в літературі, були страшенно тісні й самовільні. Намагалося, що в редакції „Друга“ прийшло було до заважної сварки за слово „володів“, котрого більшість редакторів — священників синів — ніколи перед тим не чула і не хотіла допустити в друку; аж виділ Товариства вдав в ту справу і рішав — такі не допустити „воловода“. Публіка, що позивала читачами „Дому Розанова“, „Деніса“, „Повість без титулу“ і т. ін., але вдавала, що вони їй дуже подобаються, почала кипіти гнівом, коли в друку почали появлятися мої перші бориславські нариси. Кожний пренумерант газети у

Лиш хто любить, терпить, В кім кров живо кипить, В кім надія ще лік, Кого бій ще манить, Людке горе смутить, А добро веселить, Той цілий чоловік.

Тож як всю життя путь Чоловіком цілим Не прийде тобі бути, Будь хоч хвиличку ним!

Іван Франко.

нас уважав себе не тільки пренумерантом і читачем, але й компетентним суддею всього надрукованого в газеті чи книжці, починаючи від правопису і зяка, а кінчаючи провідною ідеєю. І коли надруковане не подобалося йому, він уважав себе в праві дати вираз своєю обуренню і то вираз якнайдоводніший. Нумери „Друга“, „Правди“, „Громадського Друга“, „Світа“ і інших часописів вертали в редакцію украшені написами, яких колекція могла б бути одзобом якоїсь епіграфічної збірки. „Чи сказався?“ запитував один пренумерант. „Не смійте мені присилати такої огидної макулятури!“ грімив другий. „Возвращается обратным шагом к умишленным — глаголам от писания третей. Кожний найменший детал, змалюваний у якійнебудь з наших життя взятій повісті збуджував підозріння, протести, репримандії. В одній із моїх бориславських повідей згадані без особливої похвали про бориславського священника; заріз надхотило протест від якого знайомого теперішнього бориславського пароха: „Як ви смієте накидатися на такого чесного і заслуженого патріота і виводити про нього небезліч“. Один із персонажів комедії Григорія Григорієвича „На добродійні цілі“ мав імя припадком подібне до імени одного лівського патріота зпід темної зв'язки — ого! вже пішла поговорка, що комедія — то особистий памфлет на того добродія; справу в можливо нелітературній і ненавистній тоні виволочено в газету, авторови не шаджено докорів, а його твір бажано не допустити на сцену.

„Молода генерація виступила на літературне поле з новими окликами, з новим розумінням літератури і її задач. Література мала бути по змозі вірним зображенням життя, і то не мертвого фотографією, а образом ожитим власним чуттям автора, надиханим глибокою ідеєю. Молоді письменники взяли за малювати те життя, яке найліпше знали — сільське життя. Іх малюнки не виходили іділлами, що в сучасній селі, на яке досі галицькі інтелігенти дивились або очима німецької іділлі XVIII віку, або очима проповідників тверезості та ощадності, молоді письменники віднаходили зовсім несподівані фігури і події. Тут були й пориви широкого чуття, такого чистого і високого не вважачи на грубу форму, як і в любого інтелігента, і пориви жорстокості та дикості, сплоджені віковою темнотою; були своєрідні радощі і турботи, забобони і щира віра, злоба й насміх, слюзи й прокляття, — одним словом, були люди з таким багатим і різномудрим світом думок і почувань, якого там досі не підозрівано. Молоді письменники не зупинялися перед ніякою драстичністю, перед

зосуптням і неморальністю, а декому здавалося, що вони навіть залюбки малювали ті темні, патологічні сторони життя. Всюди автори силкувалися проникнути в глибоку людину, оцінити ситуацію, в якій вона знаходиться, зрозуміти мотиви її поступування.

„Скільки крови напсували нашій публіці і нашим редакторам ті невинні, невеличкі проби реалістичного малювання нашого життя! Яких куріозних осудів були ми свідками! Моє „Лісишної челяді“ не могли зрозуміти — не для того, щоб там були які загадки, а для того, що це „заповідь дідка знає як“. Мойого „Муляра“ редактор „Зорі“ признав невартним друку для того, бо, мовляв, він такого факту ніколи не видав, а мудрі, по його думці, найгірші пинці. Одно оповідання Кониського було надруковане до половини, а другу половину громадський синедрид признав неморальною і дав кому іншому доробити неабразливий ні для кого кінець. Коштовна повість Свидницького „Любоградський“ могла бути поміщена в „Зорі“ тільки з досить значними пропусками. Громадська цензура була в десятеро грізніша для авторів, ніж прокураторська, а лівська громада стояла під тероризмом провінційальної публіки, що не знаючи іншої літератури крім польсько-шляхетської або німецької сентиментальної, тільки й ждала найменшої причини, щоб звернути нумер, зрештис пренумерати, ще й наляти редактора. Певна річ, з німецькими та польськими редакціями ця публіка не була така сміла, алеж бо вони не стояли їй о ласку, а руські редактори, що ледво зводили кінці з кінцями, мусили дорожити кожним пренумератом, навіть хоч він платив пренумерату не надто товчо.

Певна річ, що ми в Америці мало маємо стичности з російською літературою або журналістикою, або хочби німецькою, ледво чи почнемо ми прирівнювати нашу літературу або пресу в Америці з російською, німецькою. Однак ніде правди діти, порівняння нашої літератури й преси в Америці з американською, або хочби польською ще досить часто трапляються, дарма, що всякий думуючий чоловік буде дуже обережним, порівнюючи зо собою пресу, що обслуговує шонайбільше пів мільона осіб, з пресою, що промовляє до 130 мільонів, або хочби до 6 мільонів осіб. Правда, в Америці навіть людина без вищої освіти має нагоду поглибити своє знання й освіту може більше, ніж пересічний інтелігент у Галичині пів сотки літ тому. Коли вчаси Франка люди приписували собі супроти книжок і газет права, які їм ніяк не належали, то чи такі річі вже зовсім пережилися серед української іміграції? Чи не трапляються ще подібні річі на іміграції в Америці в імя американської свободи, якої наприклад для себе не признають американці, що ту свободу утвердили?

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(Допис з Лондону).

Вже тиждень перебіг, як я прибув до нашої домівки. Я незвичайно вдоволений, що маю нагоду тут бути. Наші вояки заходять тут кожного дня. Між ними багато нових і старих членів, тих які були основателями СУКВ. Між ними і я. Тепер однак вже не те, що було колись. В початках нас було кілька, а тепер ми числимо члени тисячами. Всі вони вдоволені, що мають де зійтись, переночувати й перебити тих пару днів своєї відпустки. Коли ми заходили на відпустку до наших людей у Манчестер і там нас дуже радо витали. Та це не було те саме, що тепер. Ми тепер маємо власний дім, який називаємо своїм. Тут ми всі почуваємося як дома. Це ми завдячуємо українським організаціям в Канаді, які zorganizувалися в Комітет Українців Канади й постаралися нам про цей дім.

Дехто може казати, що українська військова гостиниця в Лондоні не має великої вартості, бо з неї користають лише вояки, якими може й повинна заопікуватися військова

ФРАНК ЕЗЕРСЬКИЙ

КАНДИДАТОМ НА МАЙОРА МОНЕСЕН, ПА.

Франк Езерський, що досі був членом міської ради міста Монесену, в стейті Пенсильванія, зголосив свою кандидатуру на уряд майора (посадника) міста Монесену. Кандидатуру він з Демократичної Партії, а в своїй програмі заповідає, що вибраний буде обстоювати такі справи: 1) звільнення бізнесу й дрібних домовласників з важкого податкового тягару; 2) крапну співпрацю між міським урядом, робітниками й промисловцями в місті; 3) переведення в життя повноценних програм. Він гласить, що місто Монесен повинно стати в ряді поступових громад краю.

Каже Езерський, що справа мужчин і жінок, що служили в збройних силах краю, буде головною суспільною справою по закінченню цієї війни, і міській уряди мусять помагати стейтовим і федеральним урядам розв'язувати цю справу. Езерський прибув до Монесену в 1912. році та був спершу зайнятий у фабриках сталі. Пізніше займався шоферством, а ще пізніше готельярством. Підчас пробігів він займався контракторством та закупив поважну скількість землі. Він брав живу участь у політичних справах і є відомий широко серед усіх словин повіту.

ПОШУКУЄМО 455 ЖЕРТВОДАВЦІВ по \$100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ“ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода“, орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенності в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участі в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої цілком є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як \$100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи“ на допомогу українським жертвам війни зложили:

43) Товариство Запорозька Січ, 273 відділ У. Н. Союзу в Обурі, Н. Й.	\$100.00
44) Захарій Курочка, Обурі, Н. Й.	100.00
45) Український Горюж, Клюб, Арнолд, Па.	100.00

Разом \$ 300.00

Попередню проголошено

Разом \$4,500.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто доларів чи більше — просимо слати некаси чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу“, на таку адресу:

СВОБОДА

Р. О. Вок: 346.

Jersey City 3, N. J.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Йосиф Крупка переслав \$50 як постійну місячну жертву від Товариства Неспівзастави і старшого співзастави й старшого задержати його в найкращому порядку, бо це наш дім. Тут ми маємо українські страви, чуємо українську мову і пісню, а теж маємо й українські богослуження.

В. Керелюк, Фл. Лт. (Через Канцелярію КУК).

КОЖНИЙ СВИДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Йосиф Крупка переслав \$50 як постійну місячну жертву від Товариства Неспівзастави і старшого співзастави й старшого задержати його в найкращому порядку, бо це наш дім. Тут ми маємо українські страви, чуємо українську мову і пісню, а теж маємо й українські богослуження.

The Ukraine: A Submerged Nation

by WILLIAM HENRY CHAMBERLIN, published by The Macmillan Company, New York.

Отея книжка повинна знайти негайно теж і в домі американських українців. Написана вона в такий мистецький, а рівночасно простий спосіб, що кожний прочитає її легко з великим зацікавленням. Надається вона якнайкраще на святочний дарунок нашим дітям і внукам, близьким чи дальшим знайомим, зокрема тим американцям, що ще мало знають про Україну, або зле знають, наскільки несправедливо про український народ і його змагання, якої досі було так багато в Америці, та яка далі поширюється. Хай-же тепер кожний і кожна з нас стане до боротьби з тою неправдою поширюючи всюди правду, зокрема ту, що зібрана в отсій знаменитій книжці.

Замовлення на цю книжку wraz з належитістю в сумі \$1.75 належить слати на таку адресу:

СВОБОДА

Р. О. Вок 346

Jersey City, N. J.

Замовлення з Канади треба платити американським валютою. С. О. Д. не приймаємо.

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПАТІ

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ.

Написав знайомий український історичний повістьяр ОЛ. ЛУГОВИЙ.

Сторіч 163. — Ціна \$1.50.

Замовлення wraz з належитістю слати до:

„СВОБОДА“

Р. О. ВОХ 346

Jersey City 3, N. J.

З Канади треба платити тільки американською валютою.

ЧИСТУ ОДИЖ

НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЄВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЬО ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE

UKRAINIAN RELIEF

31 EAST 35th STREET

NEW YORK 16, N. Y.

УВАГА! ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ОСЬМА РІЧНИЦЯ СВЯЧЕННЯ ПЛОЩІ

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

відбудеться

СВЯТО-КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 3. ЧЕРВНЯ (JUNE 3, 1945)

в 3. годині пополудні

В САЛІ У. Н. ДОМУ, 4655 MARTIN ST., DETROIT, MICH.

В програму входять: Промова проф. Чуботога з Нью Йорку; виступ „Дівоного Хору Акапеллі“ під управом Стефанії Анардуевич; соля Доні Стефанії і артиста Романа Мараза, та інші.

Половина доходу призначена на допомогу українцям в Європі. — Вступ Вільний.

КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Bergen 4-0237—Bryant 9-0552

WAB MANPOWER COMMISSION

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

EMPLOYMENT REGULATIONS

Сущні робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перенесенні до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтд Стейтс Емплоїмент Сервіс“. „Критичні“ робітники потребують те обох посвідок.

ПОТРЕБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

Мужчина і Жінки до роботи у фабриці Vespertine Blind; досвід непотрібний; легка робота; добра платня; WMC провіда захвоюемо. Triangle Products Corp., 2003 Union Turnpike (Tonelle Ave. & Paterson Plank Rd.), North Bergen, N. J. Union 3-9705

ПОТРЕБНО МУЖЧИН

Мужчина, який був би загальною властивістю і помагав би в шитті деп. у фабриці папер, скріпок. Пост. зап. Добра платня і оверт. Herpe Hudson Co., 191 Washington St., Jersey City.

ПОТРЕБНО МУЖЧИН

Чоловіка, легка фабр. робота, 40 год. 528 і час і пін за оверт. Постійно, 220 E. 23, N.Y.C., Purchasing Dept. 3rd fl.

ПОТРЕБНО ЖЕНЩИН

Дівчат і Жінок до роботи у пральні. Не треба досвіду, добра платня, платні вакції. New Superior Laundry, 705 27th St., Union City, WMC провіда захвоюемо.

Оперейторок, при сукошках, досвідчених і без досвіду, добра платня, 208 W. 29 St., Room 69, N. Y. C.

НЕВІДОМИЙ ПРИЯТЕЛЬ

Жив такий чоловік Петро Петрович, з дружиною своєю, Катериною Василичною. Жив він на передмісті Малій Охті. І жив гарно. Багато. Хазяйство, і гардероба, і скрині повні добра... Було у нього навіть два самовари. А прасок — і не арахувати — штук п'ятнадцять. Та при всьому такому багатстві жив чоловік нужденно. Сидів на своєму добрі, дивився на свою дружину й нікуди не показувався. Боявся з хати виходити. Самі знаєте, які тепер зловідомі часи. Комуна... що й казати.

Ну, а раз якось одержав Петро Петрович писмо поштою. Писмо довіроче. Без підпису. Хтось пише:

„Ех ти, — пише — хрину старий, чоботе повстанний. Живеш ти зі своєю молодією дружиною і не бачиш, що доквруги тебе діється. А жінка твоя, дурню старий, вертється з одним обивателем. А що я твій невідомий приятель: і все таке інше, то повідомляю: Коли ти, старий хрину, прийдеш у Парк Трудящих в 7-мій годині вечором у суботу, 29. липня, то на власні очі переконаєшся, яка твоя дружина весела жіночка. Простри очі, старий хрину. З глибокою пошаною

Невідомий приятель“.

Прочитав оте писмо Петро Петрович і отетерів. Почав пригадувати, як і що. І пригадав: одержала Катерина Василична два листи, а від кого — не сказала. І взагалі вела себе підозріло: до матері заходила і грошей вимагала на дрібні видатки.

„Ну, й ковінька! — подумав Петро Петрович. — Вигрів й гадюку... Та нічого, не дозволю, щоб собою насміхатися. Висліджу, пику натовчу і розмова вся“.

В суботу, 29. липня, Петро Петрович прикинувся хворим. Приляг на канапу і слідує за дружиною. А та — нічого — хазяйством займається. Але під вечір говорить:

— Мені, — каже — Петре Петровичу, треба до матері зайти. У мене, каже, мати важко захворіла.

І сама ніс пудром, капелюшок на потилицю, і пішла.

Петро Петрович чимськорше одявся, взяв у ліву руку пали-

цю, надяг калюші — і слідом за жінкою.

Прийшов у Парк Трудящих, ковнір підняв, щоби не пізнали, і ходити доріжками. Нагло бачить — біля фонтану дружина сидить і в далечині вдивляється. Підійшов.

— А, — каже — здорові були. Любownika очікуєте? Так, Вам, каже, Катерино Василично, пику побити мало...

Та в сльози.

— Ах, — каже — Петре Петровичу, не подумайте нічого поганого... Не хотіла я вам говорити, та доводиться... після тих слів виймає вона з рукава листа.

А в листі, в скорбному тоні, написано про те, що вона, Катерина Василична, одна може спасти чоловіка, який пропаде і знаходиться в житті на краю пропасти. І той чоловік благає Катерину Василичну прийти в Парк Трудящих в суботу, 29. липня.

Прочитав писмо Петро Петрович.

— Дивно! — каже. — Хто це пише?

— Я не знаю, — відповідає Катерина Василична. — Я пожала й прийшла.

— Так, — говорить Петро Петрович — прийшла. А коли прийшла, то сиди і не рухайся. Я, каже, за фонтан сховаюся. Подивлюся, що за фігура. Я, каже, маму йому боки.

Сховався Петро Петрович за фонтан і сидить. А дружина напроти — біда і ледве дише. Минає година — нікого. Ще година — знову нікого. Вилазить тоді Петро Петрович із за фонтану.

— Ну, — каже — не пхикайте, Катерино Василично. Тут, безумовно, хтось пожартував над нами. Ідемо до дому, чи як... Нагуляємося...

— Ні, — каже — тут що-небудь поважне. Може невідомий чоловік налякав вас і не підійшов.

Плюнув Петро Петрович, взяв жінку під руку і пішов.

І ось приходять вони до дому. А дома — розгром. Скрині і комоди розбиті, праски розкидані, самоварів немає — грабунки. А на стіні шпилькою припишена картонка:

„Вас, чортів собачих, інакше

ANY BONDS TODAY?

By Fibber McGee and Molly

Illustrated by Gregory D'Alessio

“Three more Fifties for three good Americans, Mabel. Make 'em out to Vladimir Wladislawowicz, Rachel Rifkin and Giovanni Petrucci.”

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗРАДІВ, ЯК ПРОЧИТАВ ПОКЛИК!

Уже другий рік пригладяється моя дочка — з рамени Американського Червоного Хреста — тим нещасливцям, в Європі, що зазнали страхотів війни. І пише мені, що там люди примірають з голоду і виглядають так, що й до людей не подібні! А наш український нарід там потерпів найбільше! І найбільше є там українських нещасливців, а є повно і таких, що цілком невинні, а навіть до рідної хати вертати не можуть!

І тому то милу вістку принесла мені в 90. числі „Свобода“, що я її прочитав на третій день: сумних Великодніх Свят. Це була благословенна вістка — тієї тої числа вистіла газета, що вийшло в пам'ять Христового Воскресіння. Бо це в такий день вівчала „Свобода“ наш загал до столітніх жертв на допомогу українським жертвам війни.

Не багатий я, але зате щасливий у цьому часі від нещасливих моїх братів і сестер, що їх залишив у старому краю. Та посилаю до „Свободи“ сто доларів, а разом відмовляю собі одної приємності: перестаю курити. Так заощаджений гріш хай іде на виконання християнського обов'язку: голодного нагодувати, нагого приодіти. Думаю, що не тільки я так відчуваю! Буде нас більше, а то вже й є. Але

ніяким родом з хати не витягнеш. Сидять, як сичі... А убрання твоє, старий хрину, не до мого росту. Зріст у тебе, старий хрину, паршивий і низенький. То досить нікчемно з твого боку. А дружині твоїй — наша найнижча пошана — китичкою...”

Прочитали подруги записку, ахнули, сіли на долівку і режуть, як маленькі.

Мих. Зошенко.

треба їх знайти принаймні п'ять сот! Вірю, що вони знайдуться. Самі зголосяться до „Свободи“!

Антін Маланчук, Пітсфілд, Масс.

ВІДЗІВАЄТЬСЯ ДО ЗАГАЛУ, А ЗОКРЕМА ДО ПРИЯТЕЛІВ-БІЗНЕСМЕНІВ.

Я дуже зрадів, як прочитав у „Свободі“, що вона зачала надзвичайну кампанію на допомогу українським жертвам війни, бажаючи тим скріпити ту акцію, що її веде Українсько-Американський Допомоговий Комітет. Вітшився я і тим, що нема через те ніякого роздору, бо як акція в Філадельфії, так і „Свобода“, іде вкупі. Дуже добре, що „Свобода“ взялася знайти 500 жертвовців, що жертвували б принаймні по \$100 на ратунок наших братів і сестер, бо таким способом ми тепер розглянемося між собою, по організаціях і громадах, хто і по чим боці стоїть, хто дійсно помагає, чи серце дійсно відчуває нужду і хоче дійсно допомогти своїм людям. На політиканство тепер не є пора, бо наш нарід в Європі в крайній нужді, у великому нещасті. Українські землі кровю скроплені, хати зруйновані, мільйони згинувли, а другі мільйони мучаться. І то мучаться одні з них на рідних землях, а другі по чужих краях. Вже доходить до нас від них благодальні голоси. Хтож тим нашим ближнім допоможе, як ми, їхні рідні, їм не допоможемо? Кожний з нас радби післати лепту там, де родився, коби тільки міг. Там же сотки тисяч вліди і сиріт, між якими є і ті, що нам найближчі! Але й повно тих наших рідних в Німеччині, чи в Франції, куди їх загнала нацистська влада на примусові роботи. Пишуть нам, щоб їх ратувати, бо вони в крайній нужді, а нема кому ни-

ми заопікуватись. Чи не спадає цей обов'язок ратування їх на нас, американських українців? В порівнянні з тими нещасливими ми живемо як в якомусь раю. І вже тому було б просто гріхом, якщо ми їх не поратували. Ми знаємо, що маємо виповнювати свої обов'язки супроти Америки, що маємо купувати військові бонди, а особливо тепер в часі Сестої Війни Позички, що маємо підписати Американський Червоний Хрест чи іншу патріотичну чи гуманітарну американську ак-

цію. Але памятаймо, що те все роблять й інші американці, а попри те ще складають величезні суми добровільними жертвами на допомогу Європі. Те саме треба і нам робити! Вислаючи до „Свободи“ чек на \$200, щоб взяти чинну участь в її столітній кампанії, звертаюсь отим же і до

наших чесних бізнесменів, своїх товаришів і приятелів, зокрема тих, що є в Ньюарку і околиці, щоб поперли ту добру допомогову акцію з широго серця і тим стати заохотою для інших. Іван Шторнік, власник пральні в Ньюарку, Н. Дж.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. травня 1945 року помер у 58. році життя

ІВАН СЕМЕНЧУК, член Тов. Союз, від. 338 У. Н. Союзу в Каліфорнії. Походив зі села Борща, пов. Синиці, Україна. Пошився у смутну жінку Ану, 6 дочок і сина Василя, що є при Армії тепер в Англії. Похорон відбувся 24. травня в українській правосл. церкві. — В. П. П.

Дня 19. травня 1945 року помер у 49. році життя

МИХАЙЛО КУЗЕМЧАК, „дооголосний“ член від. 118 У. Н. Союзу в Деллі, Па. Пошився походив зі села Берески, пов. Лиско, Галичина. Пошився у смутку жінку Ану і троє дітей: Йосифа, Розалію і Бєру. Похорон відбувся 22. травня 1945 в церкві През. Діни Марії в Деллі, Па. на цвинтарі св. Йосифа в Деллі, Па. — В. П. П.

В. Годзак, секр.

„Ви певно радби знати дещо більше про наше життя в Америці, про свою власну працю, про свої власні мрії, бажання і змагання. А теж і про те, якими думками живуть Ваші діти. Коли так, то памятайте, що про те все є дуже цікавий матеріал у книжці:

ЮВИЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ

виданий з нагоди П'ЯТДЕСЯТЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ У. Н. СОЮЗУ.

Запросіть і ви того Гостя до своєї хати, бо в його товаристві розвіється не одна чорна хмара, що залягає нашу душу! Той Гість додасть вам своїм словесом віри в нашу власні сили! Він звеселить вас і приведе до рівноваги, коли ви в сумніві й смутку. А приймаючи його в свою хату памятайте, що він виявляє теж і те, що й ви є з цим нашим народом співробітником при розбудові нашого народного й церковного життя, що й ваша хата, це культурна хата свідомої, української родини, що дорожить своїм рідним і своєю українською книжкою, так гарно виданою не для кого іншого, а для — нас, для — нашої хати.

Ціна за Альманах, що має понад 300 сторін друку: \$2.50.

Замовляйте, пишучи на таку адресу:

SVOBODA 81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАВВАГА: Хто замовить з Альманахом ще й Пропам'ятну Книгу У. Н. Союзу, дістане обидві книжки за \$3.00.

Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

НЕ НОВА

Наша обслуга не є нова. Хон вона під кожним оглядом модерна, то-кожний бачить, що за нею є 30-літній досвід; 30 літ науки, як обслуговувати найкраще.

Це річ такої великої ваги, що ми не можемо собі уявити, як хтось може не звернути на це уваги.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 26th St., Bayonne

Phone: B'ergen 4-5989 Phone: B'ayonne 3-0540

ЖОЛУДКОВІ ЗАБУРЕННЯ

боліни, печінка, жовч, міхур і інші жовудково-кишкові болі мусять і повинні бути лікувані.

ФЛЮОРОСКОПІЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ

Х-ПРОМІНІВ \$1.00

Лабораторна проба, коли вказано, забезпечує докладне визначення хвороби.

Поради обіймають: Милування, фізичну провірку, тиснення крові, лігноту, провірку серця, легенів і органів у животі

КРОВ І ШКІРА

недуги міхура й нирок лікуються найамериканськими й науковими методами. Наші лікарі і прилади — незвичайно докладні.

НЕВРОВИЙ СТАН

як: подразнення, заворот голови, втрата рівноваги, ослаблення мускулів, брак енергії або життєвої охоти, безсонність і дрявожання серця вимагають нашої поради.

РОЗДУТТЯ ЖИЛ І БОЛЯЧКИ

все те лікується скоро й без болю без втрати часу в праці або дома. Немає вираження ні операцій.

ПРОПУСКНИКА

А болі хребтового кінця без різання, без ампутації, без болю. Болячки відходої кишки, відболювання артерій, щільних прутів (сперіяція пропускника) і інші недуги хребта лікуються нашою лагідною всесторонньою методою.

Хронічні недуги науково лікуються за низькою заплатою.

Hill Medical Office

26 HILL ST., NEWARK 2, N. J.

One Block from Newark City Hall

Hours: 9 A.M. to 4 P.M., 6 P.M. to 8 P.M. Tues. and Thurs. 9 A.M. to 5 P.M. Sun., Hol.: 10 A.M. to 1 P.M.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Ос. луга щира і чесна

801 SPRINGFIELD AVENUE, corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І лише ОБСЛУГОВУЄМО В ПЕРТ АМБОН І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

заряджує погребам по ціні та якості як у...

ОБСЛУГА НАКРАПЦА

151

JOHN BUNCO, Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$180

Telephone: GRamercy 7-7861

ПЕТРО ПРЕМА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Занимається похороном

8-BRONX, BROOKLYN, NEW YORK, OCOЛІЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-8448

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 166 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MIdwest 5-5577

ДАРОМ

ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE)

КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ

з найлішого гірського зілля, на недомаганні жовудка, печінки і нирок. Велика пачка коштує 50¢.

● ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство припорочують тим, що терплять на впертий кашель, біль горла і задуху. Пачка коштує 50¢.

● ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ. Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на боксі. Велика пачка 50¢.

● МІШАНИ КОРИННЯ, на нестерпність, брак апетиту, корчі. Добре також на запал до горілки. Пачка 50¢.

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th St., New York, N. Y.

Як приладдя до осідання входило в літак, Тарзан боявся, що це обсує йому руки.

Але його сталеві пальці ввіспіли вдержатися.

Незадовго потім літак піднявся поза межу гір та опустився в таїну долину.

Там, Тарзан знав, він буде самий у гнізді ворогів. Наближалася криза.